

HEILSUVERK

Menningarætlanin fyri sjúkrahúsværkið

Sveinn Magnusson, verkætlanarleiðari

Myndir: Álvur Haraldsen

Aldursbroytingarnar gera heilsuverkið nógv dýrari

Samansetingin av aldurbólkunum í Føroyum, gera heilsuverkið munandi dýrari

Árni Gregersen

Fólk sum er fylt 60 ár standa fyri helvtini av øllum innleggingum á sjúkrahúsini í Føroyum. Hetta sjálvt um ikki fleiri enn 23 prosent av øllum føroyingum eru farin um tey 60.

Danskar útrokningar vísa, at heilsuútreiðslurnar fyri ein persón, sum er 65 ár, eru dupúlt so høggar sum fyri ein persón, sum er 50 ár.

Og útrokningarnar vísa eisini, at heilsuútreiðslurnar fyri ein persón, sum er 80 ár eru dupúlt so høggar, sum fyri ein sum er 65 ár.

Hesi tølini verða drigin fram í álitinum fyri einari menningarætlan fyri at vísa, at so hvørt aldurs-samansetingin í samfelagnum broytist og vit gerast eldri, so hækka eisini heilsuútreiðslurnar.

Í føroyska samfelagnum er ein neilig gongd, bæði viðvíkjandi fólkatáli og aldursbýti fram móti ár 2054, sambært framrokningunum hjá Hagstovu Føroya.

Fólkatálið er fallandi og broytingar henda í aldursbýtinum.

Parturin av fólki yvir 60 ár veksur nógv og er hetta

sama rák, sum eisini er í okkara grannalondum.

Í Føroyum økist hetta rákið av, at nógv av teimum ungu flyta uttanlands at útbúgva seg.

Tað vil siga, at ein stósur partur av fólkunum frá um 20 ára aldur til ímillum 30 og 40 mangla í Føroyum.

Meirilutin av teimum, sum fara uttanlands at útbúgva seg, koma aftur til Føroyar, men tað eru kortini fleiri, sum ongantíð flyta heimaftur, og meirilutin av teimum eru kvinnur.

Hetta er ein orsök til, at fólkatálið millum 18-69 ár fellur lutfallsliga nógv við tíðini.

Ikki dýrari

Sum víst á aðrastaðni, so vaksa útreiðslurnar til heilsuverkið við ferð og tað fer tað at gera uppافتur meira, tá ið aldursbroytingin gerst uppافتur meira tung í eldra endanum.

Sveinn Magnusson, verkætlanarleiðari, sigur við Sosialin, at hann ikki er vísur í, at tey uppskot sum bólkurin kemur við fer at gera heilsuverkið biligari.

– Hinvegin vænti eg uppá longri sikt, at vit kanska

kunnu halda útreiðslurnar á sama støði, men fáa meira fyri pengarnar, sigur hann.

Bólkurin ger fleiri ferðir vart við, at samanberingin av útreiðslum millum lond, skulu takst við fyrivarni, tí alt verður ikki gjørt upp á júst sama hátt.

Kortini er gongdin á leið tann, sum bólkurin vísir á.

Ein meting av figgjarliga tørvinum hjá sjúkrahúsværkinum í Føroyum, grundað á fólkatalsframrokningar fram til 2054, vísa, at samlaðu útreiðslurnar økjast fram til 2040.

Síðani minka samlaðu útreiðslurnar aftur fram til 2054 orsakað av einari væntaðari lækking í samlaða fólkatálinum í Føroyum.

Fólkatalsframrokningarnar vísa eisini eina lutfallsliga minking av arbeiðsførum fólki, samanborið við restina av fólkinum.

Tað førir so við sær aðra avbjóðing, at færri skulu gjalda fyri vælferðina og tí eisini sjúkrahústænastur og annað.

Metingin vísir, at útreiðslurnar til heilsutænastur økjast við umleið 150 mió. kr. fram í móti 2040.

Hetta svarar til umleið

120 mió. kr. til sjúkrahústænastur, um vit rokna við, at 80 prosentum av útreiðslunum til heilsuverkið fara til sjúkrahústænastur.

Hesin tørvur byggir bara á fólkafrøðiligar broytingar, ikki broytingar í sjúkrahústænastum.

Samstundis verður tørvur á fleiri heilsustarvsfólki fram eftir. Framtíðar tørvurin í starvsfólkatilfeingi í sjúkrahúsværkinum í Føroyum økist væntandi við 20 prosentum fram til 2040. Metingin vísir, at tørvur er á umleið 16 fleiri læknaársverkum, 68 fleiri sjúkrarøktarfrøðingaársverkum og 94 fleiri ársverkum í øðrum fakbólki á sjúkrahúsunum.

Sirið Stenberg tók í móti álitinum og takkaði stóra bólkunum fyri tað megnararbeiðið, sum bólkurin hevur gjørt.

Sveinn Magnusson, verkætlanarleiðari, segði, at arbeiðið sjálvt hevur gingið væl og so hvørt bólkurin kom nærri og meira ítøkiligt inn á ymiskar spurningar, so komu eisini meira kjak um ítøkiligar loysnir.

arnig@sosialurin.fo

Landsstýriskvinnan við almannamálum, Eyðgunn Samuelsen

Pensjóns-arbeiðið útsett til august

Tíðin rann undan hjá pensjónsbólkinum og embætisfólkinum, sum gera útrokningarnar

Árni Gregersen

Landsstýriskvinnan við almannamálum, Eyðgunn Samuelsen, Javnaðarflokkurin, ætlaði, at arbeiðið við einum pensjónsreformi skuldi vera liðugt áðrenn summerfrítíðina.

Men soleiðis verður ikki.

– Nei, eg havi boðað luttakarunum og floksformonnum frá, at vit steðga við arbeiðnum nú, men taka tað upp aftur beinanvegin í august, sigur landsstýriskvinnan.

Pensjónsbólkurin hevur havt nakrar fundir saman, men landsstýriskvinnan hevur eisini havt fund við flokkarnar hvør sær.

– Nú veit eg væl, at het er talan um politikk, men

eg haldi avgjört, at vilji er at finna eina gongda leið, sigur hon.

Ein pensjónsnýskipan er neyðug fyri at tryggja haldfæri í føroyska búskapinum fram eftir.

Tað vita allir flokkar og allir eru sinnaði at ger nakað við málið.

Eitt sindur av ósemju er helst á ávísam økjum, men landsstýriskvinnan heldur ikki, at hesar ósemjur eru størri enn at tær ikki kunnu loysast.

Ein av orsøkunum til, at málið er útsett nú er, at embætisfólkini eisini eru mitt í einum øðrum málið, har útroningar verða gjørdar í málinum um, tá ið pensjonistar av ymiskum slag flyta til Danmark og ikki fáa pensjóna við.

Flyta tey til onnur norðurlond, ber tað til.